

Insikten växer.

Är det inte konstigt att vi ska behöva använda kemikalier och gifter för att producera och tillverka den mat vi ska äta?

Den uppfattningen att vi behöver det härstammar från ett 50- och 60-tal då vi trodde att allt konstgjort var en naturlig del av utvecklingen.

Det var en tid då många trodde att vi skulle kunna ersätta maten med ett par piller om dagen.

Insikten växer om att vi människor är beroende av den värld vi lever i.

Vår planet är det livsrum vi måste leva i och hur planeten mår påverkar våra liv. Vår planet hålls ihop av ett nät av biologiska, ekologiska samband och vi ingår i det nätet. Ju fler trådar som brister, desto skörare blir möjligheten för livets fortgång. Desto mindre möjlighet får vi människor för ett drägligt liv. Vi är biologiska varelser som är beroende av de biologiska samband som omger oss och som vi ingår i.

Ju fler arter vi utrotar, ju fler arter vi minskar möjligheten för överlevnad för, desto större blir risken för en kollaps av den värld vi är beroende av. Just mångfalden är en förutsättning för balans, men om balansen inte finns, ökar risken för att vi ska drabbas av allvarliga sjukdomar. Vatten och luft är grundläggande för livet i vår mening, men om vi förgiftar vatten och luft, förgiftar vi också vår livsmiljö, just förutsättningen för vårt eget liv.

Redan långt tillbaks konstaterade man att livet uppstod i jorden och med rätta är det så. Grunden för vårt liv som människa är den mat som jorden producerar och med en rik och frisk jord kan vi också producera bra mat. Bra mat som ska bygga upp cellerna i våra kroppar. Bra mat som ska skapa den biologiska varelse vi är.

En frisk jord som skapar bra mat består också den av otal biologiska samband som alla samspelar i ett intrikat system. Ett system där den en del bygger på en annan och där det ena sambandet är beroende av att ett annat fungerar som det ska.

En frisk jord

När roten ska ta in näringsämnen, som skapar den växt som sedermera blir den säd och det bröd vi äter, har redan ett otal organismer spelat sitt spel för att frigöra dessa näringsämnen från markpartiklarna. Roten har utsöndrat ett gel, som inte bara fungerar som ett glidmedel mellan markpartiklarna utan som också är näring för bakterier. Dessa i sin tur förökar sig i samma hastighet som gelet finns och bygger in kolhydrater, kväve och andra ämnen i sin biologiska massa. Så fortsätter processerna och även maskar och skalbaggar är inblandade i detta system för fortsatt liv.

En frisk jord innehåller också maskar och insekter av olika slag som drar ner växtmaterial i marken, där de omsätts på olika sätt och gör ett återvinningssystem av näringsämnen. På så vis blir dom tillgängliga för rötterna. Dom gräver också gångar i marken så att regnvatten kan rinna ner och fukta jorden. Utan vatten är inte livet möjligt.

Olika sorts svamptrådar växer och har ett samspel med växternas rötter. T ex har mykhorrisa en fenomenal förmåga att plocka upp fosfor, som annars är en svårtillgänglig mineral för de flesta rötter. Men mykhorrisa lever i symbios med rötterna genom att dess trådar växer in i rötterna och delar med sig av fosfor mot att den får andra ämnen av roten.

Bakterien rhizobium har förmåga att fånga kväve och det gör den inuti växternas rötter. Också den lever i symbios med roten och delar med sig av kvävet till växten. Kväve är ett av de viktigaste ämnena för växtens tillväxt.

Som alla levande varelser har växterna samma drift som alla biologiska varelser. Den vill växa sig stor och stark och föröka sig.

Det här utnyttjar man inom det kemiska jordbruket genom att med konstgödsel tillföra kväve i sådan form att roten koncentrerar sig på att ta upp det i så stor mängd som det någonsin är möjligt. På grund av det minskar också upptaget av andra ämnen. Man får kväveföreningar – proteiner – som sedan ger ett vete som har ett gluten med hög elasticitet. Det passar bra till stora degblandare, men är tyvärr mindre nyttiga för oss människor och kan också enligt många forskare vara direkt skadliga för oss. Kanske en orsak till glutenallergi.

Kemjordbruk

Med de kemiska gödselmedlen slår man undan förutsättningarna för de naturliga processerna i marken. Man slår undan förutsättningarna för utveckling mykhorrisa och rhizobium och alla de samband de bidrar till att underhålla.

Med kemiska bekämpningsmedel slår man också ut det biologiska liv som ger sådana positiva effekter i jorden.

På en åker med en naturlig balans av insekter och fåglar behövs inga kemiska bekämpningsmedel. Angrepp av t ex bladlöss motverkas naturligt av en uppförökning av nyckelpigor, spindlar och steklar om man låter den naturliga utvecklingen få råda i stället för att spruta gift på den växande maten.

Från kemibolagens sida försöker man få oss att tro att dom kemiska gifterna bryts ner till ofarliga ämnen i marken, men tyvärr har det visat sig vara annorlunda. Samtidigt som dom rör sig genom marken tar dom död på det biologiska livet där och hamnar slutligen i grundvattnet, för att slutligen hamna i våra vattentäkter. Allt fler vattentäkter stängs idag just på grund av att det innehåller för höga halter av växt- och insektsgifter. Samtidigt som vi uppmäter riskabla halter av dom i den färdiga mat som vi äter.

De ämnen som de till viss del bryts ner till i marken känner vi inte till. Vi vet inte vilka effekter de har på vår kropp och vår metabolism; de processer som håller oss vid liv och som skapar nya celler i oss. De halter man påstår inte ska vara skadliga för oss är fiktiva och kan aldrig sägas vara med någon sanning överensstämmande. I ett sammanhang vet man inte heller hur en kombination av olika gifter påverkar oss.

Så vad är det då för mat vi köper? En giftig och näringsfattig mat!

Många grönsaker odlas idag utan jord. På ett underlag av ett material, som tex stenull, där rötterna kan få fäste växer t ex tomater enbart på en näringslösning som är väl avvägd att producera något som ser ut som en tomat, men inte är det i dess rätta bemärkelse. Det stora rikedom av näringsämnen som finns i en biologiskt aktiv jord finns inte tillgängliga för rötterna. Det vi får är ett fattigt livsmedel som ser ut som en vacker tomat, men bara duger till dekoration. Att den så kallade tomaten också kan vara sprutad med olika insektsgifter ett antal gånger förbättrar inte heller förhållandet.

Frukt från många odlingar inom det kemiska jordbruket är också behandlade med olika kemiska konstgjorda gifter. Ett äpple kan vara besprutat med gifter 30 gånger under odlingstiden. Gifter som till stor del kan finnas kvar både på och i äpplet när vi sedan ska äta det.

Potatis som odlas med hjälp av gifter innehåller också dessa gifter trots att potatisen växer i marken. Gifterna tas upp av bladen och förs på så vis genom växtens system ner i rotknölna, dvs potatisen.

Men det räcker inte med detta. När sedan råvaran från jordbruket kommer till industrin för att "förädlas", fördärvas den ännu mer, innan den når butiken och våra tallrikar. För att maten som ska säljas i butiken ska se aptitlig ut och få längre hållbarhetstid, tillsätter man kemikalier i olika former. Färgämnen, smakämnen, luktämnen, konsistensgivare, konserveringsmedel, sötningsmedel, mm Aldrig för någon nytta ur näringssynpunkt utan mer för att förleda oss som konsumenter. Och vi vet att många av medlen är direkt skadliga för oss, men vi kommer inte undan dom om vi inte aktivt letar efter mat som tillverkas utan dom.

Internationell problematik

Nu finns det många som påstår att vi måste använda oss av dessa kemiska gödselmedel och gifter för att kunna producera mat till världens växande befolkning.

I debatter och tidningar får man höra och läsa att det kommer att bli brist på åkermark för livsmedelsproduktion och att produktionen av livsmedel inte kommer att räcka till. Upprepade påståenden om att ett intensivare kemikaliejordbruk är nödvändigt och att GMO-grödor är ett måste för att kunna försörja en växande befolkning hörs allt oftare.

Kemikalieföretagen och de stora internationella livsmedelsproducenternas lobbygrupper är i farten, med god hjälp av forskare och andra som fallit till föga för deras vackra propaganda i form av reklam och så kallade forskningsrapporter.

Men sällan ser man en artikel om hur åkermarken utnyttjas idag eller om hur existerande produktion inte kan distribueras till befolkningen i vissa delar av världen på grund av krig och andra lokala oroligheter. Stora arealer ligger idag obrukade på grund av spekulation eller krig. Stora arealer i bland annat Syd-Amerika används till köttuppfödning för den västerländska lyxkonsumtionen. Stora arealer av den bästa åkermarken i bland annat Afrika och Asien används till produktion av till exempel kaffe och te eller till ananas för export till den västerländska världens konsumtion.

Om vi tog hänsyn till även dessa faktorer tror jag att diskussionen om problemet med den så kallade kommande livsmedelsbristen skulle ta en annan vändning.

Då kanske diskussionen skulle kunna innehålla sådana poänger som att vi i Europa skulle kunna minska överproduktionen av t ex vin och olivolja, eller att vi helt skulle kunna upphöra med produktionen av tobak. Vi skulle kunna upphöra med att producera foder till en överproduktion av kött. Detta är dessutom en överproduktion som till stor del är beroende av import av näringsämnen från andra kontinenter.

Samtidigt slår vi undan möjligheterna i många länder för att kunna driva ett utvecklingsbart inhemskt jordbruk genom att vi till dessa länder, med subventioner på vår export skickar livsmedel som bistånd eller säljer billigt, den mat som vi producerar i överskott. Kanske detta är faktorer vi också skulle ta hänsyn till i debatten

Vi behöver ett sansat synsätt som ger oss en rättvisare värld och ett uthålligt markutnyttjande för kommande generationer.

Idag är politiken sådan i många länder i Europa, bl a Sverige att stora arealer inte odlas, medan resten av åkermarken intensivodlas med hjälp av dessa kemikalier för att ge så stora skördar som möjligt. Alltså skördar av undermålig och giftig mat, samtidigt som man förgiftar mark och vatten. En märklig ordning, där odlaren också får ekonomiskt stöd oavsett om man odlar eller inte. I stället för att stödja ett system som håller systemet i balans och ger oss ett giftfritt livsrum att utvecklas i.

GMO

Med hjälp av genmanipulerad organismer vill man nu också manipulera vår mat. Utan att diskutera den eventuella nytta man kan ha av metoden, är metoden i sig totalt tvivelaktig för de effekter den kan ge. Man vill ge sken av att det är en exakt metod att flytta små genbitar från en art till en annan och att man kan placera in den lilla genbiten på en plats i en annan gen för att få en positiv effekt. Redan själva metoden är mycket osäker och ett lyckat försök uppstår i väldigt liten del av försöken. För att kunna hitta de lyckade försöken måste man tillföra en "markör-gen". Det kan till exempel vara en gen som ger motståndskraft mot växtgifter. Genom att spruta hela försöket med gift ser man alltså vilka som klarar sig och det är då dom man lyckats med. Suverän metod, men med den effekten att markör-genen som ger motstånd mot växtgift också finns med. Dessutom kan de olika genbitarna som redan från början fanns i originalgenen kastas om och effekterna av det är inte heller klara.

Forskare har också påpekat att den potatis som fick en gen från ishavstorsk för att få bättre köldtålighet kan ge effekt på den som är fiskallergiker.

När sedan alla dessa genmanipulerade växter kommer ut i naturen, kommer de att föröka sig och blanda sig med de växter som finns i den naturliga väv av biologiska samband som idag håller vår värld i den balans vi lever i. Vilka effekter detta får har vi ingen aning om, men nya arter kommer att skapas på platser de inte är avsedda för. Sådana experiment har vi sett redan utan genmanipulerade arter och det har ofta fått katastrofala följder för balansen.

Vi behöver inte mer kemikalier eller GMO-grödor.

Vi behöver naturligt producerade råvaror,

tillverkade i en global balans av rättvisa mellan länders befolkningar.

Vi behöver livsmedel som inte består av kemikalier för att få bättre utseende och längre hållbarhet.

**Läs mer om det här i boken ”Maten på mitt fat – hälsa eller risk”
Finns att ladda ner på hemsidan www.hansjuto.com!**

Bokens författare

Hans Juto är agronom och har under många år varit aktivt arbetande med livsmedelsproduktionens villkor och olika miljöfrågor. Inte bara i Sverige i nationellt perspektiv, utan också ur en internationell synvinkel. Han har varit delaktig i några av jordbrukskooperationens projekt och besökt olika länder för att träffa människor och förstå deras villkor. Han har under två år på plats och därefter ett antal år som pendlare, arbetat med ett ekologiskt anpassat skogsjordbruksprojekt bland inflyttade bönder i Amazonas. Under ett stort antal år var han med att utveckla den ekologiska livsmedelsproduktionen i Sverige, genom sitt arbete på KRAV.

Hans menar att vår tillvaro bygger ur både ett lokalt och ett globalt perspektiv på samma villkor, nämligen respekten för vår granne och den livsmiljö vi delar med varandra. Vår strävan mot allt högre materiell standard, har förlett oss att manipulera vår föda, så att den nu skadar oss både direkt och indirekt. På den lilla planet vi formar våra liv, är vi alla grannar med varandra.